

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden Februarius 20-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

A' *Párisi* újságokban kijött Madridi tudósítások szerint, a' mellyek innét Jan. 22-dik napján indultak, nem tsak *Gallitziában* hanem a' *Navarrai* vidékeken is, valami kóborló fegyveres tsuportok mütogatták magokat, mellyeknek a' 'rosz gondolkodású emberek *Pártosok*' *screge* (partisans) nevezetet adtak tiszteletből: de bizni lehet ezen tartományoknak Kommandánsaikhoz 's az alattok lévő seregekhez, hogy nem soká oda viszik a' dolgot, hogy ezen tsavargók is hadi ítélőszék eleibe állítatnak, és a' *Porlier*' sorsára jutnak. *Corunában* még 70 olyan tiszték senyedtek fogházakban, kik a' *Porlierrel* való öszszeesküvésért szenvednek. Az ítélet nem mondatott még ki reájok. A' tsendességnek még háborodásától azonközben ezen Madridi levelek szerint semmit nem lehetett félni; a' mostani mozgások már most tsak úgy nézettek, mint a' nagy égés után itt-ott pislogó szikrák, a' mellyek magokban elalusznak.

Megparantsolta a' Király, hogy a' *Jesuitáknak* Spanyol országban minden még el nem adatott jószágaik haladék nélkül adattassanak vissza. Többire már minden régi *Collegiumaik* vissza adattattak nekik. *Barcellona*, *Cervera*, *Valencia*, *Calatayud*, *Teruel*, és sok más Spanyol országi 's mint

a' tudósítás mondja még Amerikai városok is a' Királyhoz folyamoktak kérelmekkel, hogy az ifuságnak nevelésére állítson-fel *Jesuita Novitziatusokat* és *Collegiumokat* közöttök.

Madridbol így irnak Jan. 24-dik napján: — „Itt a' Miniseriumban történt új változás az egész közönség' figyelmetességét magáravonta. *Cevallos*, a' ki ötödik-szer lépett vala bé a' külső dolgokra ügyelő Minisersegre, most kétségkívül legutóbbszor lépett ki abból. *Santanderbe* küldetett számkivettetésbe 2000 Piasterekből álló penzióval. Az igazságszolgáltatására ügyelő Minister *Don Moyano*, *Seka* nevű faluba küldtetett lakni, melly az ő születése helye, 's a' hol lakik egy időtöl fogva, a' *Moyano* előtt volt Státus-Titoknok *Mazanas* is. A' negyedik Minister, kinek kezéből a' kormány kivétetett, a' tengeri dolgokra ügyelő Minister *Salazar*.

Olasz Ország.

Beszélik, hogy Jan. 17-dik napján Romában a' *Quirinális* palotában titkos *Congregatio* tartatott légyen, melyben ő Szentsége a' *Jesuita Szerzet*' állapotját 's nevezetesen azt a' történetet terjesztette a' Szent *Collegium*' eleibe, a' melly ezt a' Szerzetet az *Orosz* birodalomban mostanság érdekelte.

Tivoliban, Terniben, Viterbóban, Orvietóban, Fanoban, Ferentinóban, és Urbinóban, már felállítottak a' Jesuitáknak Collegiumaik és Convictusaik. Hasonlók voltak kinyilófélben, *Fermo, Ancona, Macerata, Faenza, és Forli* városaikban.

Már a' *Modenai* Hertzeg is Convictust és Novíziátust nyitattott ezen Szerzet' Számára *Reggióban*, azért, hogy azon hazáinak és idegeneknek kívánságaikat telyesítse, a' kik ezekben kívánniak neveltetni gyermekeiket. Itt már 600-ra telt a' tanulók' száma. Ezek között vannak a' régi Püspöki Seminariumbéli nevendékek is.

Romában a' Pápa parantsolatjára, a' *Szűz Máriának* szenteltetre lévő minden templomokban három napi közönséges ájtatosságok tartattak azért, hogy az isten az *Olasz* országban némely helyeken kiütött pestist nem soká szűntesse meg.

Az új Kárdinálisok' választására nézve ilyen tudósítás jött ki a' közönséges levelekben, *Romából*: —

„A' Kárdinálisokat illető nagy *promotzió*, úgy mond, a' melly *Mártizus'* eteen fog történni, nagyon örvendetes a' *Romai* népre nézve, mivelhogy jó summa pénz, valami 300 ezer Skudit, fog köz kézre bortsítani, és az új *Purpuratusoknak* megnepesülő háztartások, telédjeiknek megszámosodása, sok kenyérnélkülivő szegényeknek kényeret fog adni. Ezek az új Papi Méltóságok' tsak *sportulát*; egy 's más apró ajándékot, leg alább is 3 vagy 4 ezer Skudit fognak kiosztani. *Romában* ezelőtt az ilyen fő hivataloknak kiosztásakor fényes vendégségek, illumináziók, 's egyéb efféle örvendezések szoktak volt esni. Már 25 fő papi Méltóságokat tudósított vagy tudósított Pápa 6 Szentsege a' nékiek határozottatva lévő megtiszteltetés felől. A' Szent *Collegium'* tagjainak száma, melly az 1801-dik esztendőtol fogva meg nem újíthatott, már tsak 29 tagokra szállott vala le; kik között van a' még XIV-dik *Clemenstől* kineveztetett, már 90 esztendőt ért

Kardinalis Karaffa Trajetto is, 8 másokka I egyetemben, a' kik *VI-dik Pius*tot neveztetek Kárdinálisokká. Már most ismét telyes számra pótoltatnak, és minthogysokan találtatnak az új Kárdinálisok között olyanok, a' kik nem nagy gazdagsággal bírnak, tehát az ilyeneknek Püspöki megyék fognak adattatni, hogy ezeknek jövedelmekből méltóságokhozképpest élhessenek. Az új Kárdinálisok száma ugyan 28 számra tétetik, de még bizonyosan tsak 25-tön határozottatnak meg; a' három hátulsók meg megváltozhatnak. Azt jegyzik - meg ezen új Kárdinálisokrol, hogy Szerzetes (Klastromi Barát) Papok között tsak az égygyetlenegy Pater *Fontana* van közöttök 's a' régiek között is tsak az egy Kárdinalis *Caselli* találatik a' Szerzetes Papok között. Ő a' *Straviták'* Szerzetéből való. *Sixtusnak* egy Bullája által meg van ugyan határozottatva, hogy a' Kárdinálisok között örökké négy Szerzetes Barátok találtsanak; 's az is igaz, hogy a' mostani Pápa maga is Benediktinus Szerzetébéli Barát volt: hanem, kétségkívül a' Szerzetesek között nem talált a' Purpurára elég tálentummal bíró személyeket, 's talám hogy a' *Sixtus* Bullájára sins egy időtol fogva igen szoros vigyázás, ezekért történhetett, hogy a' négy Barát Kárdinálisok száma, a' négy helyett tsak kettőre szaporítottat.

A' 25 új Kárdinálisok, kinek kineveztetése bizonyos, egyéb rangjok 's születéseknek helyeszerent is megneveztetve, ezek: — 1). *Severolli* (*Bétsi* Nuntzius). *Faenzai* 2) *Gravina* (*Spanyol* országai Nuntzius) *Siciliai*. — 3). *Galeppi* (a' *Brasiliai* Udvarnál van). — 4). *Della Genga* (ezelőtt *Frantzia* országban és *Belgiumban* volt), *Spoletói*. — 5) *Arczzo* (e' volt a' *Petersburgi* és *Florenzai* Udvaroknál), *Palermoi*. — 6). *De-Gregory* (*Secretario del Consilio*), *Palermoi*. — 7). Pater *Fontana* (*Barnabíták* Generálisa és *Consultere del Sant Ufficio*), *Majlandi*, — 8). *Cacciapiatri* (*Uditore del Camera*), *Navarrai*.

— 9). *Vidoni* (Anconában Delegátus volt) Cremonai. — 10). *Nuvo Patrici* (Maggior Domo), Rómái. — 11). *Lante Sandor* (volt Kintstármester), Rómái. — 12). *Riganti* (Secretario della Consulta), Rómái. — 13). *Malvasia* (Assessore del Santo Ufficio), Bolognai. — 14). *Pelagallo* (Uditore della Camera), Fermoi. — 15). *Zauli* (Secretario dell'immunità), Faenzai. — 16). *Cavalchini* (Rómái volt Pro-Governatore), Toskánai. — 17). *Morozzo* (Segretario dei Vescovi Regolari), Turini. — 18). *Rusconi*, Bolognai. — 19). *Gardochi*, Spanyol országi. — 20). *Bardaxi*, Spanyol országi. (Ezek mind hárman Rota Anditóriai). — 21). *Castiglioni*, Montaltói Püspök. — 22). *Alliata* (Uditore Sanctissimo) Pisai. — 23). *Cesari* (Decano della Rotta), Perugiai. — 24). *Quarantotta* (Vice-presidente della Propaganda), Rómái. — 25) *Lante Antal* (Decano dei Chierici), Rómái.

Frantzia Ország.

A' *Bétsi* egygyik újság ilyen megjegyzésekkel való említést teszen a' *Londoni Morning Chronicle* nevű újságnak egy czikelyéről: — “

„Ez az újság, úgy mond, egy név nélkül való írást adott-ki, melyben az író azt az ámulást, mellyet Marschal Ney a' maga Királya ellen, kinek ő több más Frantzia Marschalokkal egygyütt hűséget esküdt vala, elkövetett, nem tsak menti, hanem még, mint legtörvényesebb és nagy magasztalásra méltó tselekedetet, oltalmazza és dítséri is. Hogy az író ennek az Apologianak néminémű hitelesítő színt adhasson, neki úgy kellett azt a' Bitangolót, kit a' Hatalmasságok az ő Frantzia országba lett visszaterése után semmi törvények oltalma alá nem tartozónak lenni kihirdettek, mint Frantzia ország' valóságos Fejedelmét, 18-dik *Lajost* pedig, mint a' Fr. thronusnak Bitangolóját elő adni. Hanem,

minthogy lehetetlen tagadni azt, hogy Marschal Ney a' több Marschalokkal egyetemben az 1814-dik esztendőben magát 18-dik *Lajosnak* tsakugyan alája adta vala, tehát már most meg kellett az írónak fordítani a' dolgot; 's ezért mondja, hogy az idegen seregek által okoztatott *Contrarevoluzionnak* természetéből a' következik, hogy Ney 's az ő Marschal *Collegái*, meggyőztetvén a' felől, hogy a' nagy erőnek akkor ellentállani lehetetlen lett volna, tsupán tsak az erőnek engedtek volt. Egyéb eránt (így szoll ez a' betsületes *Apologus*) nem is volt a' *Bonaparte* hazajövele te lyességgel szükséges annak megmutatására, hogy a' *Bourbonok* Frantzia országban soha sem országozhatnak állandóul, és Ney soha sem képzelhette maga felől azt, hogy ötöt mint egy árulót, meg fogják öletni, azért, hogy a' maga hazájának ügyét, egy, tsupán tsak egy, közönségesen 's igasságo san áthoztatott familianak ügyénél előbb betsülte.“ — Hogy (így szoll az említett *Bétsi* Újság) a' *Londoni Morning Chronicle*-ben ilyen tudomány predikáltatik, ezen senki nem tsudálkozik igen erőssen, a' ki azokat a' principiumokat, mellyek szerént ezen újság naponként íródik, esméri, de már azon (hogy a' leg lágyabb kifejezéssel eljünk) akár ki méltán elbámúlhat, hogy ez az egész írás (t. i. a' *Ney* Apologijája) egy Német újságlevélben is (a' *Frankoniai Mercuriusban*) minden megjegyzés nélkül, mint a' Marschal Ney processusának újformába öltötetett ábrázatja, Némethre által fordítatva, kijöhetett. “

Febr. 6-dik napján lármás ülése volt a' *Követek*' kamarájának. Marschal *Massena* felett vetelkedtek az Orátorok. A' vetelkedésre egy kérő levél adta az alkalmatosságot, a' melly Marsiliából érkezett a' kamara' eleibe, 's e' volt a' foglalatja: Jó... ezen a' Királynak igasságos figyelme tességét Marschal *Massenára* fordítani, minthogy ő minden Frantzia vezérek között a' legnagyobb áruló. — Számosan talál-

tattak a' Képviselek között olyanok, a' kik azt mondták, hogy illetlen dolog leszen ezt a' kéro' levelet közönségesen felolvasni, azért, minthogy a' közönséges botsánatot illető törvényben, melyet a' Király és a' Képviselek már egyenlő akarattal megerősítettek, *Massena* sohol kivételtetve nintsen a' botsánatot alól. Mások úgy itéltek, hogy ez a' kéro' levél régiebb lévén, mint a' megbotsátásról szolló törvény, tehát semmit nem ellenkezik ennek felolvasatása a' törvénnyel. Sok szóbeszéd után voksolás alá botsátotta az Elölülő a' kérdést, de csak úgy, hogy a' kik a' levélnek felolvasatását kívánják, álljanak fel, az ellenkezők maradjanak leülve. A' felállók sokkal többen lévén, a' levél felolvasatott. Néhány száz emberektől volt aláíratva. Azután a' jött kérdésbe, hogy mit tsinálnak véle. *Hyde de Neuville* azt jóvalotta, hogy adják által a' Hadi Ministernek, mivelhogy szükséges dolog az, hogy a' Minister illendően esmérje az olyan embereket, a' kiket talám még valamely hivatalokra ki akar nevezni. —

A' Párisban elfogattatott három Anglusokrol ilyen okoskodás jött ki egy Helvetziai közönséges levélben: — „Ezen tárgyra nézve, úgy mond, igen visszafordult ítéleteket nyilatkoztattak ki valamint az Anglus úgy a' Frantzia újságírók közül is némelyek a' népek' törvényére való tekintetben. Az Angliai Ministerialis levelek annyira mentek, hogy még azt is erősitették, hogy ezen elfogattatott embereket, ha mindjárt az Anglus Követséghez tartoztak volna is, még is köteles lett volna a' Frantzia Országlószéknek megíteltetés végett által adni az Anglus Követ. Mi pedig, így szoll a' Helvétus író, mint publicisták, ekképpen gondolkodunk: — „Az elfogattatott személyek, a' Fr. tartományokat elfoglalva tartó szövetséges armádának, vagy tagjai, vagy nem tagjai. Ha tagjai, ezen esetben telyességgel nem lehetett volna őket elfogattatni, mivelhogy ez az ár-

máda egészen különös társaságot, a' Státusban Státust formál, 's ennek tagjai telyességgel nem függhetnek másol, hanem csak a' magok katona tisztai karjaiktól, 's ezek a' magok Fejedelmeiktől. Ellenben, ha sem ezen armadához sem a' Párisi Anglus Követséghez nem tartoztak, hanem csak mint idegenek úgy laktak Párisban a' Frantzia törvényeknek oltalmazása alatt: már ezen esetben még csak kérdésbe sem lehet hozni, hogy ezen Státusnak jussa ne lett volna arra, hogy a' maga határain belül találtató embereket, a' magok bünös tselekedeteikért a' maga tulajdon törvényszéke eleibe ne állitathassa 's meg ne íteltethesse. Még csak arra sintsen szüksége ezen esetben a' Frantzia Országlószéknek, hogy csak kérdést is tegyen érette az Anglus Országlószéknel. Gondolják azonközben, hogy a' Frantzia Király, minekutánna ezen emberek' ügyének megvizsgáltatása a' Frantzia ítélőszék előtt lefolyt, őket ha, tsakugyan büntetésre méltóknak fognak találtatni, megbüntettetés végett, maga önként által fogja adni az Anglus Országlószéknek.

(A' többit lásd a' Toldalékban.)

(*) — A' Jesuiták at illető Orosz Császári Ukas: —

„A' külső dolgoknak szerentsés elvégzése után az istentől réánk bizott kedves hazába vissza érkezvén, sok hozzánk intézetett tudósítások, panaszok, és jelentések által, az itt következő környüállások adattattak értésünkre. Midőn a' Jesuiták' Catholicus Barátokból álló Szerzete a' Pápa' Bullája által eltörőttetett volna; midőn annak tagjait tulajdon Státusából maga a' Pápa is kitiltotta 's őtet ebben minden más Hatalmasságok követték volna; midőn már a' megállapodásra sohol helyek nem lett volna: csak egyedül az Orosz birodalom vala az, melly az emberiségek és a' religiói türelemnek principiumai által vezéreltetvén, őket a' maga kebelé-

ben bántódás nélkül megszenvelte, nékiek menedék helyet engedett, 's hatalmas oltalmazása alá fogadta a' futókat; az ő religiói foglalatosságokban őket keskenyebb határok közzé telyességgel nem szorította; őket attól sem erőszak, sem elnyomás, sem tsábitások által elvonni nem iparkodott: de a' mellyért más felől ő is, Lüséget, engedelmességet, és basznot várt tőlök. Ily reménységgel megengedettett vala nékiek, hogy az ifiuságnak nevelésére és tanítására adják magokat. Az atyák és anyák legkissebb félelmeskedés nélkül reájok bízta, a' tudományokban és erkölcsben való formáltatás végett, gyermekeiket. Most azonközken úgy nyilatkozik ki a' dolog ellenemondbatatlanúl, hogy ők, a' háladatosság' kötelességeiről elfelejtkezvén, 's a' keresztényi szelidség' lelkétől eltávolván, a' helyett, hogy egy idegen Státusban mint békességszerető polgárok úgy éltek volna, a' nállunk ősi időktől fogva uralkodó igaz Görög Religiónak, mellyen a' mi országló páltzánk alá vetettett népeknek békessége és boldogsága, mint valamelly megmozdítottathatatlan kősziklán úgy fekszik, kárt tenni, mérésztettek. A' bizodalmat, mellyel megajándékoztattak vala, arra visszaélésre kezdették fordítani, hogy a' reájok bízott ifiakat, még az aszszonyi gyengébb nemből valókat is, a' mi hitünkűl elidegenítették, 's a' magokéra való általállásra vették. De hát, valamelly embert arra venni, hogy a' maga vallását, hogy szüleinek vallását elhagyja; ó benne a' maga hite sorsosaihoz, a' maga polgártársaihoz való szeretetet, megfojtani; őtet a' haza' lelkétől elidegeníteni; a' familiák közzé czivodás' és haragoskodás' magvát hintezni; a' testvért testvértől, a' fiat az apjától, a' leányt az anyjától elszakasztani; egy közönséges anyaszentegyháznak tagjai között meghasonlást gerjesztetni: hát mind ezekben áll-e a' békességszerető istennek 's az ő egy-

gyetlenég szülött fiának, az istenember Kristusnak, a' ki azért ontotta ki érettünk a' maga szent és tiszta vérét, hogy tsendes és békességes életet éljünk; akarátja és kívánsága? Ilyen dolgoknak elkövetése után nem tsudálkozunk többé azon, hogy ez a' társaság minden Hatalmasságoktól elkergettetett és sohol meg nem szenvedtetett. Melyik Státus szenvedhetné meg a' maga kebelében a' czivodás- és egyetlenkedéstámasztókat? ... Ilyen környűllások között, hűséges népünknek boldogságára célzó gondoskodásunk által vezéreltetvén, 's a' rosznak, hogy gyökeret ne verhessen, érett állapotra ne juthasson, 's keserű gyümölcsöt ne teremhessen, még származásában való megfojtatását, szent és az okossággal megégygyező régulanak lenni tartván, parantsóljuk, a' mint következik: — 1)ször, hogy az itt lévő Romai Szentegyház tétettségé vissza arra az állapotra, melyben volt a' mi idvezült édes atyánknak a' ditsőséges emlékeztű *Második Katalin* Császárnénak országglása, alatt 's az 1800-dik esztendőig — 2)szor, hogy *Petersburgból* minden Jészuita szerzetbeli Barátok küldetessenek ki, és — 3)szor, hogy tiltatassék meg nékiek a' mi két fő városunkban való megjelenés. A' mi helytartó Politziai 's a' nép megvilágosodására ügyelő Ministereinknek eleikbe különös útasításokat küldöttünk a' végre, hogy ezen parantsolatunknak siettséggel való bétöltésére megkivántató eszközöket elővegyék; az itt lévő Romai Catholicus Metropolitára pedig reá bízattatott, hogy az istentiszteletnek kiszolgáltatót az itt lévő egyéb Romai Catholicus Papok által félbeszakadás nélkül vitettesse véghez mind addig, míg e' végre más Romai Catholicus Szerzetbeli Barátok meg nem érkeznek. Költ *Petersburgban* Dec. 20-dikán, 1815-ben. — „ Sándor.